

Demerdag WaterProof in het Hart van Haspengouw

24 april 2024

Landschaps-ecologische reflecties

Ward Andriessen & Tine Rijvers
Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren

Welke problemen zijn er zoal met water?

Te veel

Waterbom juli 2021

Te weinig

Droge zomer 2022

Te vuil

Rioleringsgraad

Integrale aanpak noodzakelijk
Langlopende visie
Huidig beleid te antropocentrisch??

Wat is integraal waterbeheer?

Integraal waterbeheer is een vorm van waterbeheer waarin verschillende doelstellingen en beheersvormen samenkomen, zoals het beheer van grondwater, het beschermen tegen overstromingen en het tegengaan van watervervuiling. De Europese Kaderrichtlijn Water en de Nederlandse Waterwet zijn er op afgestemd. ==Ontstaan== De term integraal waterbeheer kw...

Gevonden op http://nl.wikipedia.org/wiki/Integraal_waterbeheer

Waterbeheer waarbij naast de afvoer en de kwaliteit van water ook gelet wordt op de naaste omgeving en de belangen voor stad en platteland. Dit beleid is vastgelegd in integrale waterbeheersplannen.

Gevonden op <https://www.encyclo.nl/lokaal/10414>

de onderlinge afstemming en gecombineerde aanpak van het beheer van de waterhoeveelheden, van de waterkwaliteit en van het leven in en om het water.

Gevonden op <https://www.encyclo.nl/lokaal/1064>

de gedachte dat watersystemen beheerd (moeten) worden in samenhang met de functies en het gebruik van oppervlaktewater én die van de omgeving. Toelichting: Dit houdt in dat ook aspecten zoals herstel en inrichting van waterlopen, grondwaterbeheer, diffuse verontreiniging, waterbodemsanering en internationale stroomgebieden, hie...

Gevonden op <https://www.encyclo.nl/lokaal/10880>

Waterbeheer waarbij rekening wordt gehouden met de verschillende functies in een gebied, zoals bebouwing, landbouw, natuur en recreatie

Gevonden op <https://www.encyclo.nl/lokaal/10924>

Water is een systeem dat niet alleen waterlopen, maar ook het grondwater, de oevers en de valleien omvat, en de planten en dieren die er leven. Dit watersysteem herstellen, behouden en ontwikkelen en het duurzaam gebruik ervan, is de kerngedachte van het integraal waterbeleid.

Het watersysteem stopt niet aan administratieve of bestuurlijke grenzen. Daarom is een integrale aanpak noodzakelijk, met veel overleg over de grenzen van gemeenten, provincies, gewesten en landen heen.

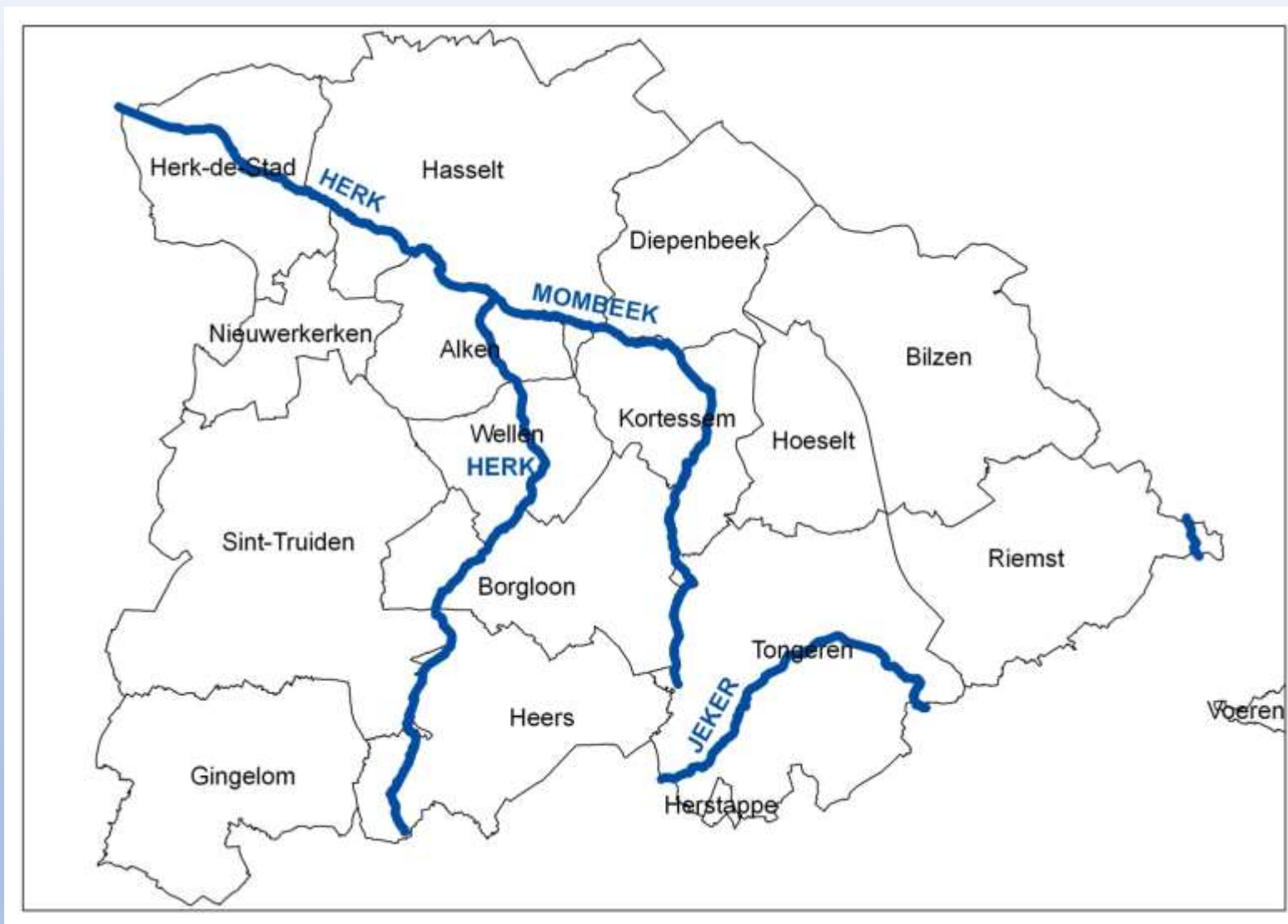
Het integraal waterbeleid gaat dan ook uit van een gebiedsgerichte aanpak. De watersystemen worden opgedeeld in stroomgebiedsdistricten, stroomgebieden, bekkens en deelbekkens. De organisatie van het waterbeleid gebeurt op elk van deze verschillende niveaus.

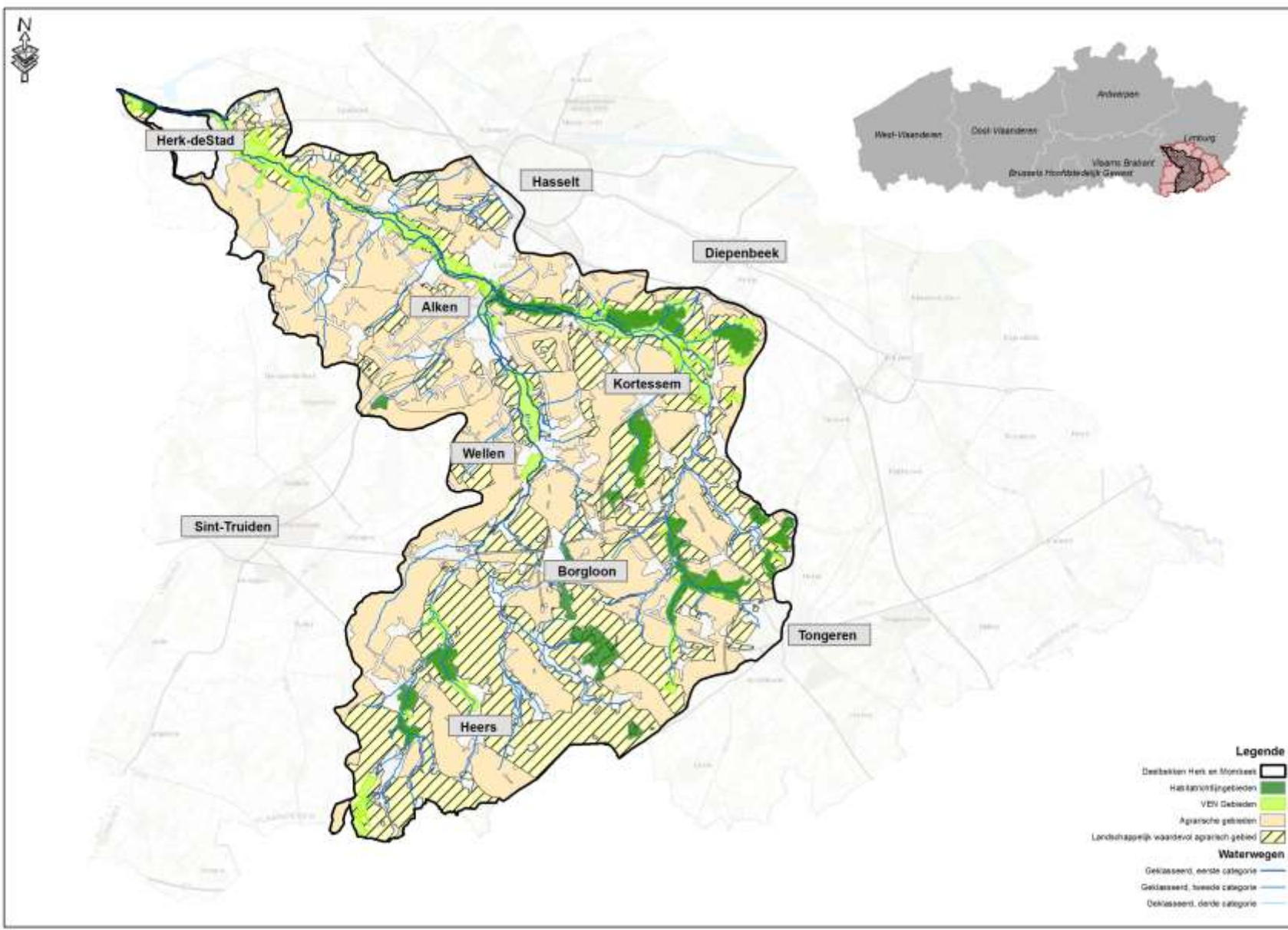
Gevonden op <http://www.vmm.be>

- Oppervlaktewater én grondwater in relatie tot de omgeving
- Multifunctionele benadering (landbouw-recreatie-ecologie-bebouwing)
- Internationaal (IHD, KRW)
- Oevers en valleigronden
- Van bron tot monding en van komgrond tot plateau
- Gebiedsgerichte aanpak ipv lokaal
- Brongericht/systemisch ipv symptomatisch
- Consistent beleid

Waterkwantiteit (oppervlaktewater én grondwater) + waterkwaliteit + klimaat + **biodiversiteit**

Provincie Limburg + Demerbekkensecretariaat + RLHV + Watering de Herk + proefcentra

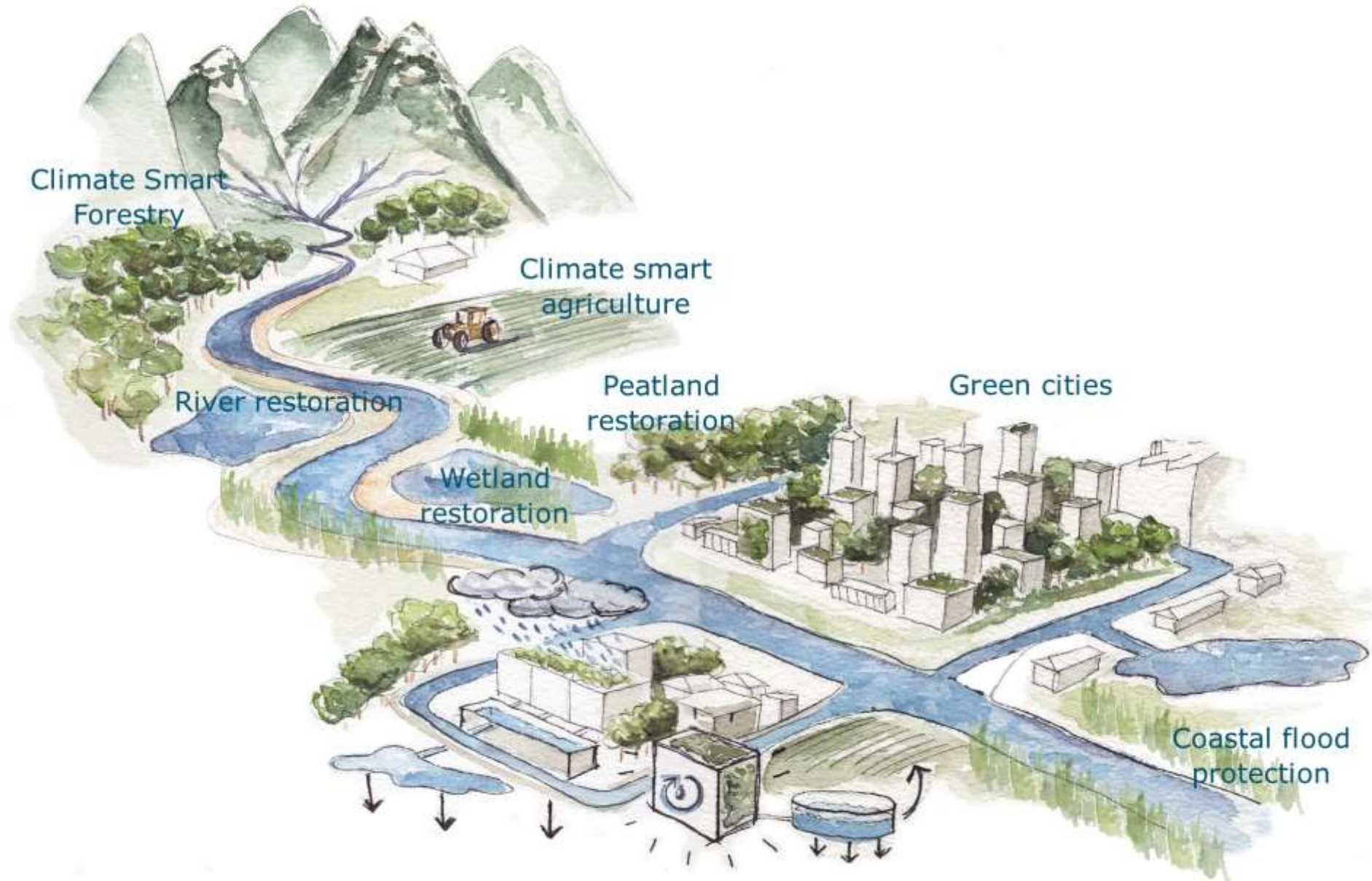

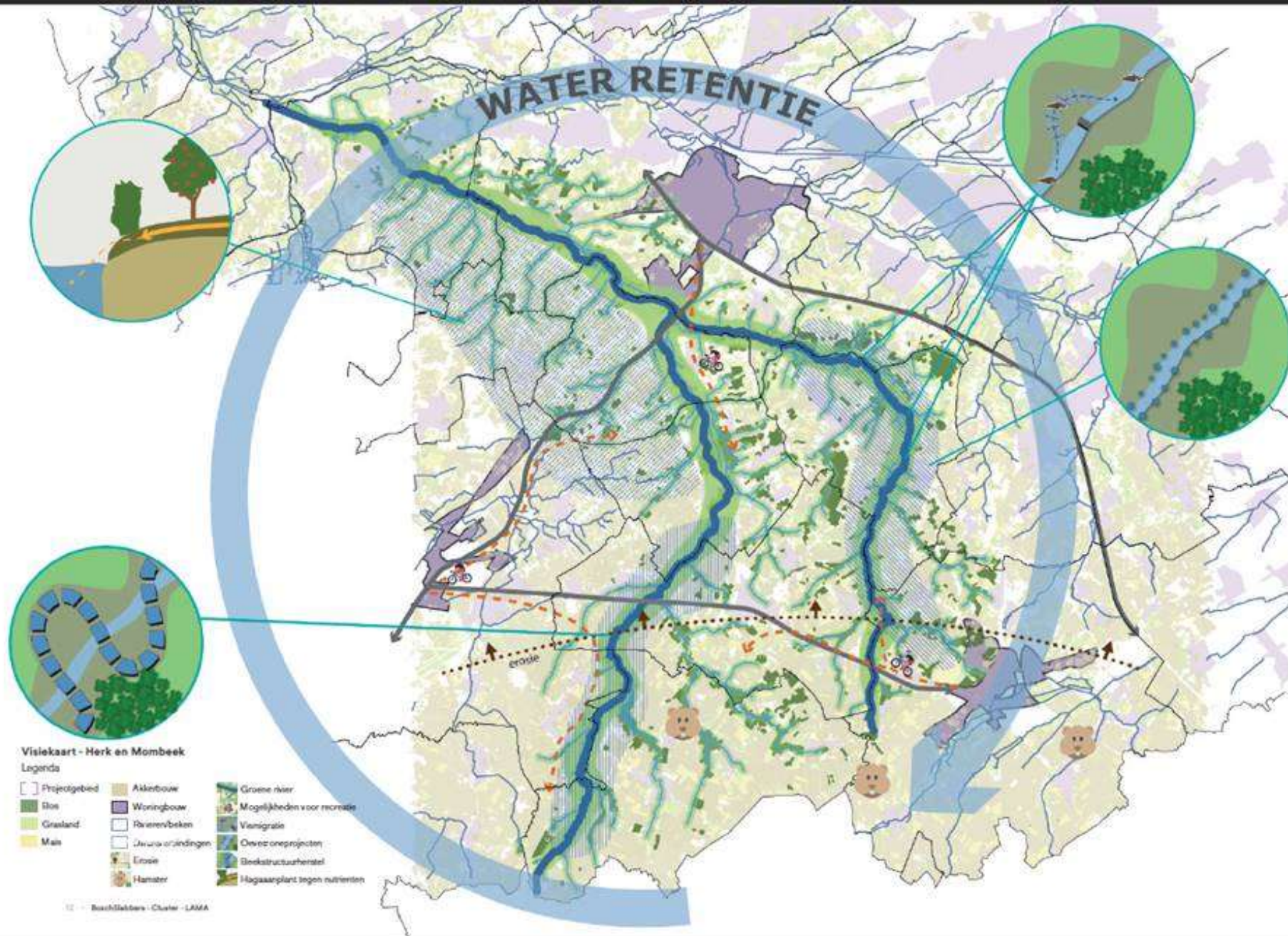
- smalle
'groen'gebieden
langs de beken
- Inbedding in landsch
waardevol
agrarisch gebied
- agrarisch gebied

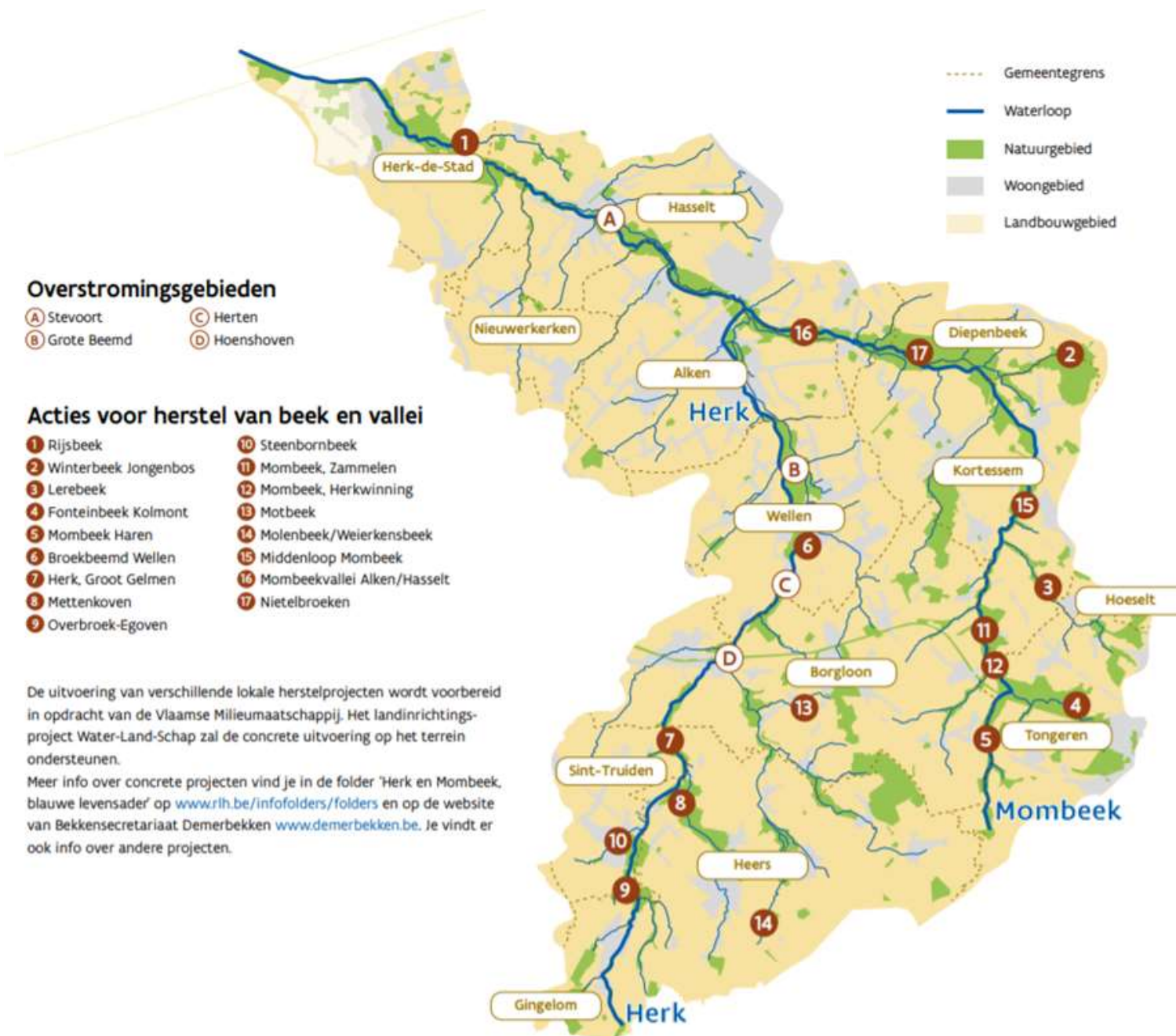

Nature Based Climate Solutions

WATER RETENTIE

1. Maatregelen in het landbouwgebied
2. Beekstructuurherstel en natuurlijke overstromingszones
3. Grondwaterafhankelijke vegetaties – sponsfunctie
4. Harde buffering

1. Mogelijke maatregelen in het landbouwgebied

- **(opnieuw) ‘aankleden’ van het landschap’**

Hagen – houtkanten – bufferstroken – bermen – graslanden -
hoogstamboomgaarden ...

- **beter infiltreerbare bodems**
- **waterbeheer**

5 tips voor levende bodems

In VILT, 29 januari 2019

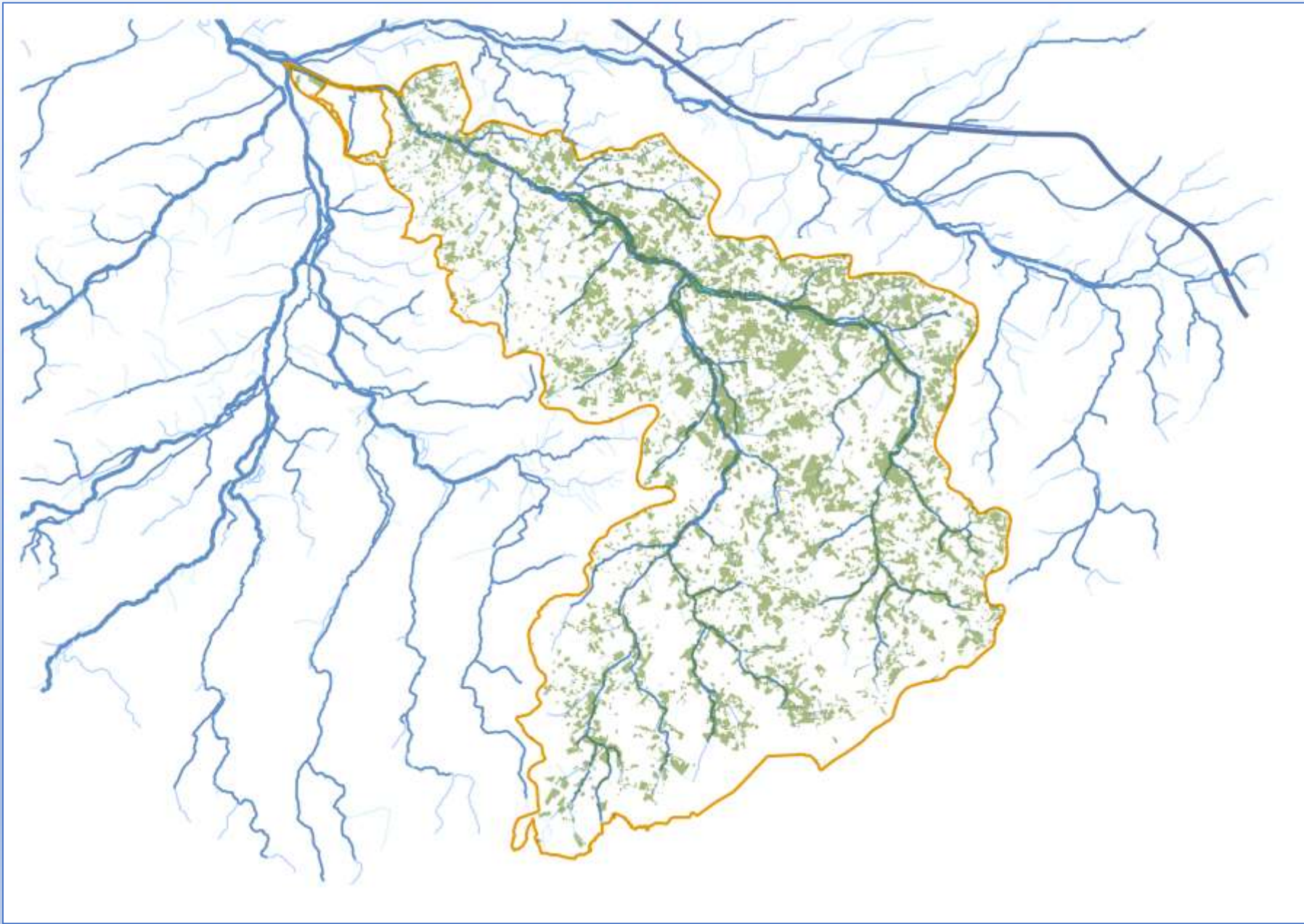
- Stop bodemverdichting
- Gebruik groenbedekkers
- Carbon-farming: win-win voor landbouw en klimaat (stalmest en compost vs kunst – en drijfmest)
- Hou je water bij
- Ploegloos boeren met niet kerende bodembewerking

**Paradigma shift de komende decennia ?
systeemdenken**

Koester de nog aanwezige vaste structuren

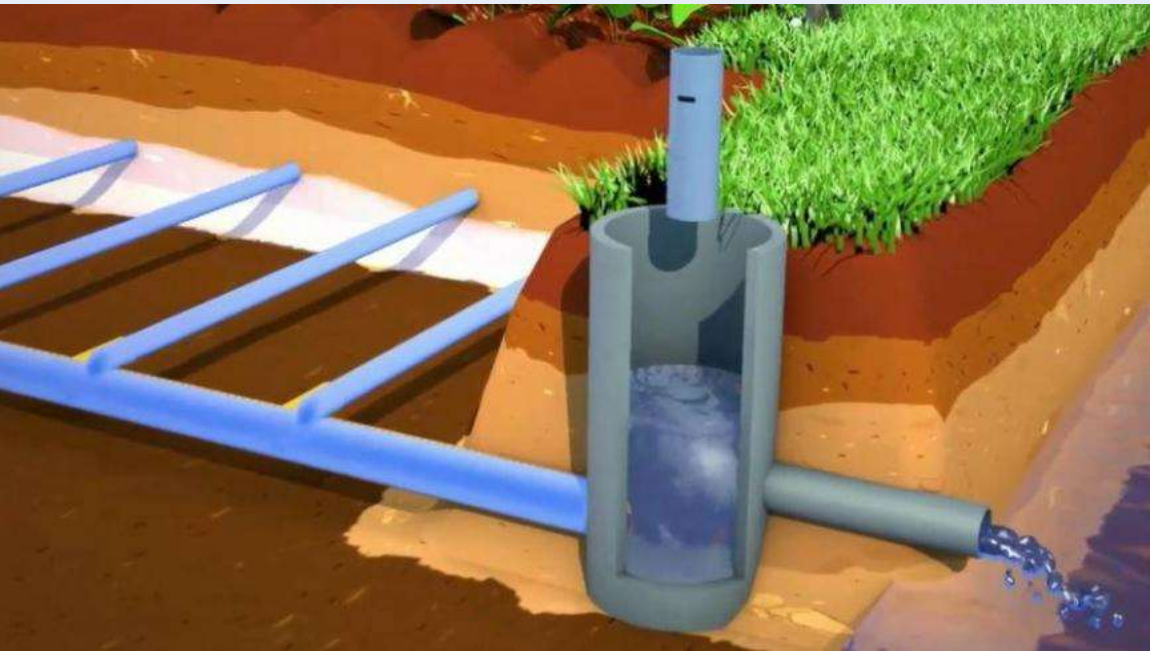
Demo Biodivers graslandbeheer	Demo Biodivers randenbeheer	Demo erosiebestrijding en akkerbiodiversiteit
Open natuur (botanisch waardevolle boerennatuur of natuurgrasland) in gevaar door bebossing, verpaarding, gebrek aan beheervergoeding voor natte graslanden, ... Doel: biodiversiteit, infiltratie, klimaat, erosie	Actief randenbeheer (bufferzones) langs plantages Doel: win-win waterkwaliteit en functionele agrobiodiversiteit	Akkers tijdens het jaar zo veel mogelijk bedekt houden met een teelt Vasthouden grond (tegengaan erosie),infiltreren van regenwater en verhoging akkerbiodiversiteit
Verspreid over H&M	Alken, Borgloon, Kortesseem, Nieuwerkerken, Sint-Truiden en Wellen	Widooie, Tongeren
Beheermaatregelen bij particulieren/landbouwers : hooien en/of grazen + beperkingen	Aanleg en beheer grazige en houtige strook	Beheerpakket graan + hamstervriendelijke onderzaai

Waterbeheer op akkers

Overkappingen

2. Beekstructuurherstel – hermeandering – natuurlijke overstromingszones - sponsfunctie

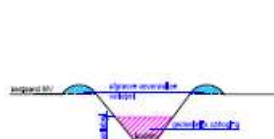
- Verhogen (bio)diversiteit in de beekbedding
- Zelfzuiverend vermogen
- Tragere afvoer van hemelwater : vorm van bufferen
- Reeds uitgevoerde projecten:
 - Case Helshoven (hermeandering en overstromingszone)
 - Case Herkebeek – Voort (micomeandering en oeverschuining)
 - Case Batsheerse beemd (hermeandering, micromeanders en dood hout)
 - Case Golmerzouwbeek (hermeandering en oeverschuining)

HELSHOVEN

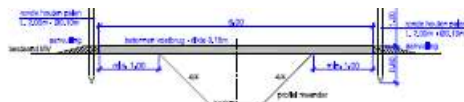
Hermeandering Herk

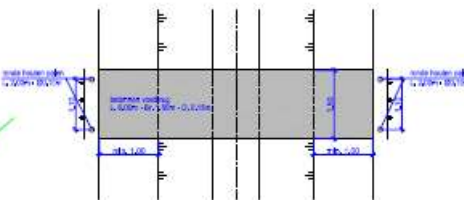
AD BORGLOON (Hoepertingen)
deling 12 - Sectie C

MODEL DWARSPROFIEL
GEDEELTELIJKE OPHOGING
Schaal - 1/100

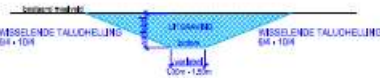

DWARSDOORSNEDE VOETBRUG
Schaal = 1/50

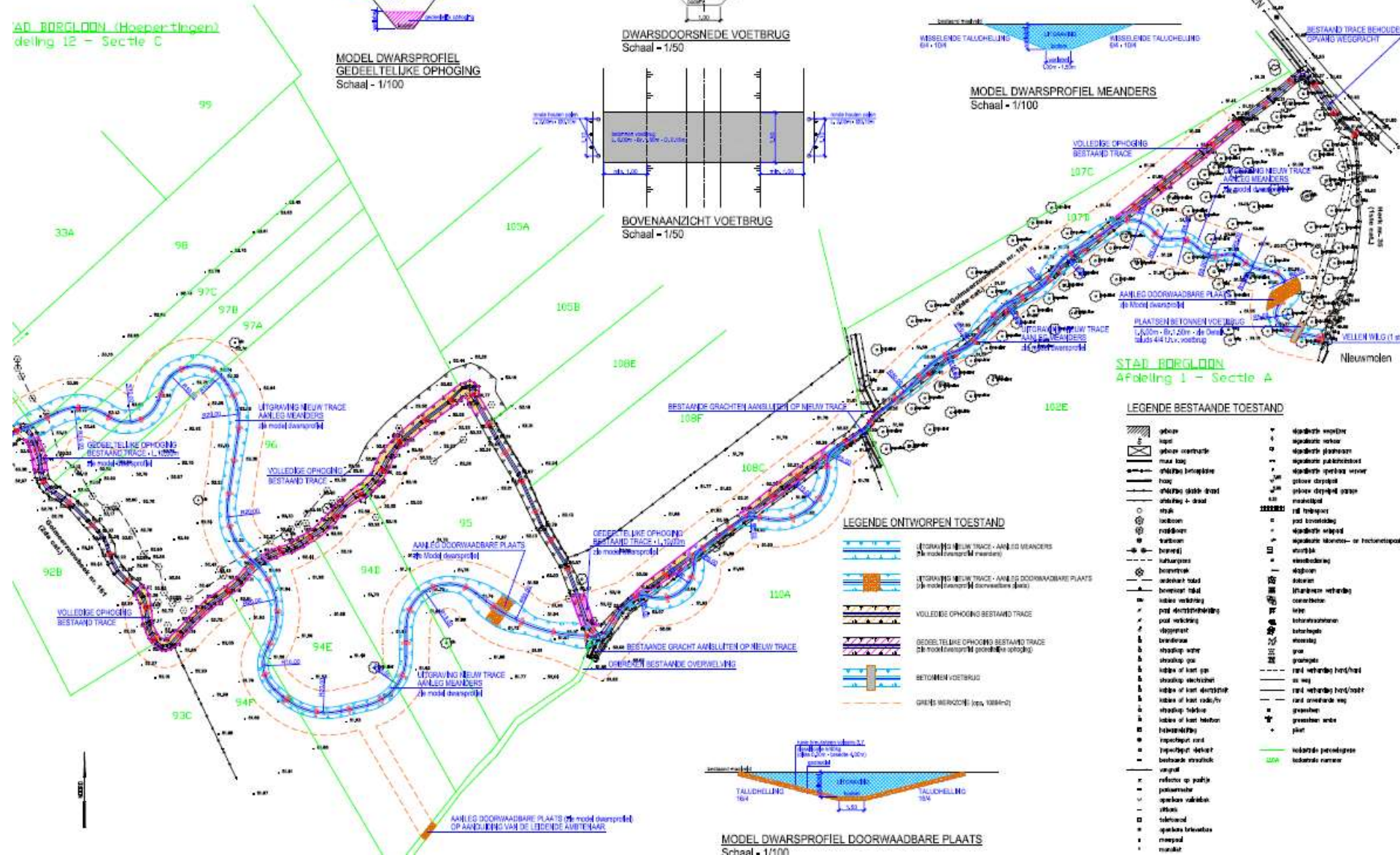

BOVENAANZICHT VOETBRUG
Schaal - 1/50

OPMERKING:
WERKEN UIT TE VOEREN MET EEN VARIABLELE,
ONREGELMATIGE BEEKBEDDING (bodem en taluds)

MODEL DWARSPROFIEL MEANDERS
Schaal = 1/100

MODEL DWARSPROFIEL DOORWAADBARE PLAATS
Schaal 1:1000

KASTEELDOMEIN VOORT

Oeverafschuining, (micro)meandering, wegnemen ruimingswallen langs de Herk

BATSHEERS

(micro)meandering en inbreng dood hout

Aanleg van poelensnoeren of individuele poelen

Erkenning als buffermaatregel? Win-win water-natuur

Bluedaal 2 WLS Batsheerse beemd - Grondelingenbeek

Bluedeal 2 WLS Batsheerse beemd - Grondelingenbeek

Bluedaal 2 WLS Batsheerse beemd - Grondelingenbeek

Bludeal 2 WLS Batsheerse beemd - Grondelingenbeek

“rewilding”

Regulier ruimingsbeheer

3. Sponsfunctie – grondwaterafh habitats

- Beekingrepen gelinkt aan het aanliggend valleigebied
- Natuurlijke overstroming
- Wegnemen drainage
- Versterken kwelwerking
- Verhogen infiltratie
- Grote voordelen klimaat!
- Beekbeddingen omhoog

2021

water+land+schap

Blue Deal

De strijd tegen droogte en waterschaarste

Blue deal + PSN natte natuur

4 concrete cases

- Sassenbroek
- Kolmont
- Batsheerse beemd
- Lerebeek

“In uitvoering van het regeerakkoord en diverse resoluties van het Vlaams Parlement en als antwoord op de klimaatverandering en het toegenomen maatschappelijke draagvlak kiest de Vlaamse regering ervoor de droogteproblematiek te tackelen op een structurele manier, met een verhoogde inzet van middelen en juiste instrumenten, met betrokkenheid van de industrie en de landbouwers als deel van de oplossing en met een duidelijke voorbeeldrol voor de Vlaamse en andere overheden.” kabinet minister Demir

Projectoproep van 75 miljoen euro

2021

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

2021

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

Eco-hydrologisch herstel veengebied

- (Beekherstel Herkebeek)
- Verhogen van infiltratie
- Tegengaan van verdroging in droge periodes
- Maaiklaar maken van percelen

2021

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

2021

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

2021

Europees habitat 7230 Alkalisch moeras

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

2021

Herstel Herkebeek

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

2021

Blue deal en PSN
project Sassenbroek

Herstel 'moeras'

'jaarrond hoge grondwaterstand'

CO2 buffering

Klimaat?

Graslanden in de komgrond

Bijzonder kwetsbaar

ecotoets

4 Harde buffering

Plas- dras
Natuurlijke overstroming

“waterbakjes”

rioleringsprojecten

Wachtbekkens : VEILIGHEID

Gemeentelijke bekkens : tussenliggende dimensies

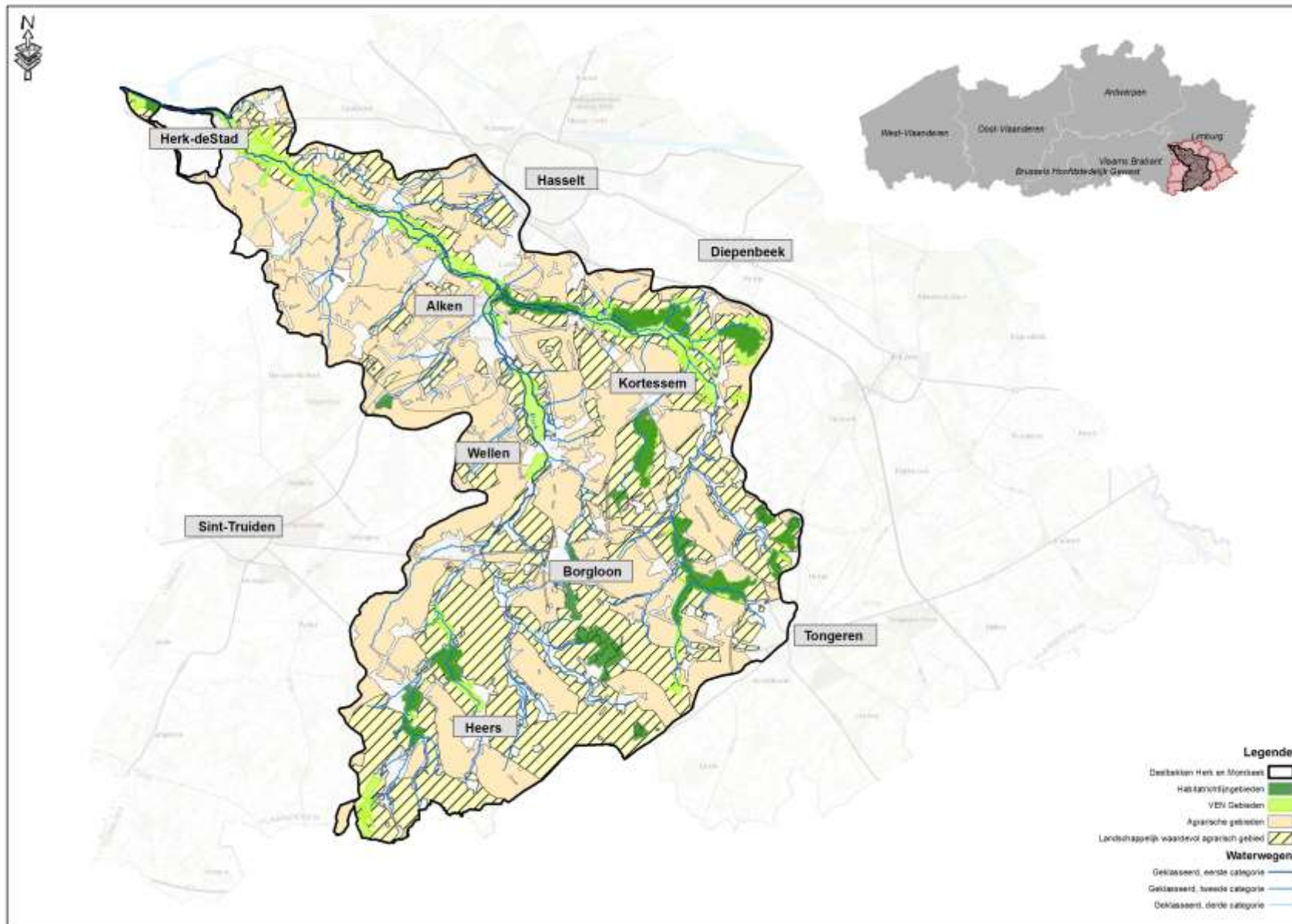
Eerst praten, dan graven?

Manifest voor een natuurgericht / geïntegreerd Hemelwater- en Droogteplannen

10 punten plan

1. Werk zoveel mogelijk stelsysteemgericht
2. Werk gebiedsgericht, valleibreed en betrek alle actoren
3. Maak de beekstructuur natuurlijker en gevarieerder
4. Benut de natuurlijke sponswerking van de vallei om grondwater bij te houden
5. Zorg mee voor de goede waterkwaliteit van de waterlopen
6. Voer een aangepast beheer van grachten uit
7. Zorg voor een degelijke ecotoets bij werkzaamheden en houd rekening met kwetsbare natuur
8. Bouw mee aan de landbouwtransitie, afgestemd op het herstel van het watersysteem
9. Hou het hemelwater zoveel mogelijk **ter plaatse**
10. Monitor de impact van **de maatregelen** en stuur bij waar nodig

- Werk systeemgericht
- Geef iedereen een stem
- Stel geen onrealistische doelen

Er zijn veel
dwarsliggers nodig
om een trein
te laten rijden

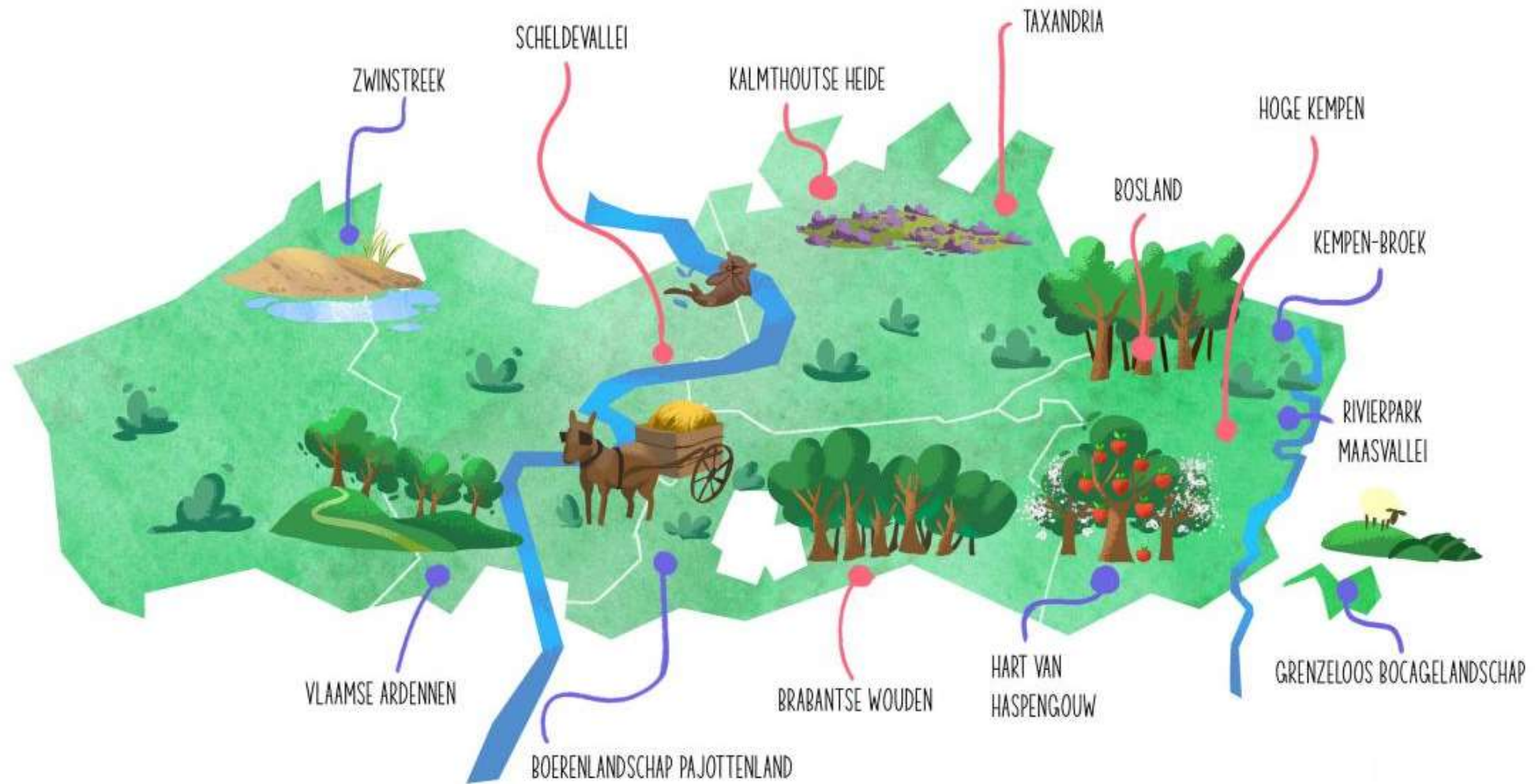

LANDSCHAPSPARK Hart van Haspengouw

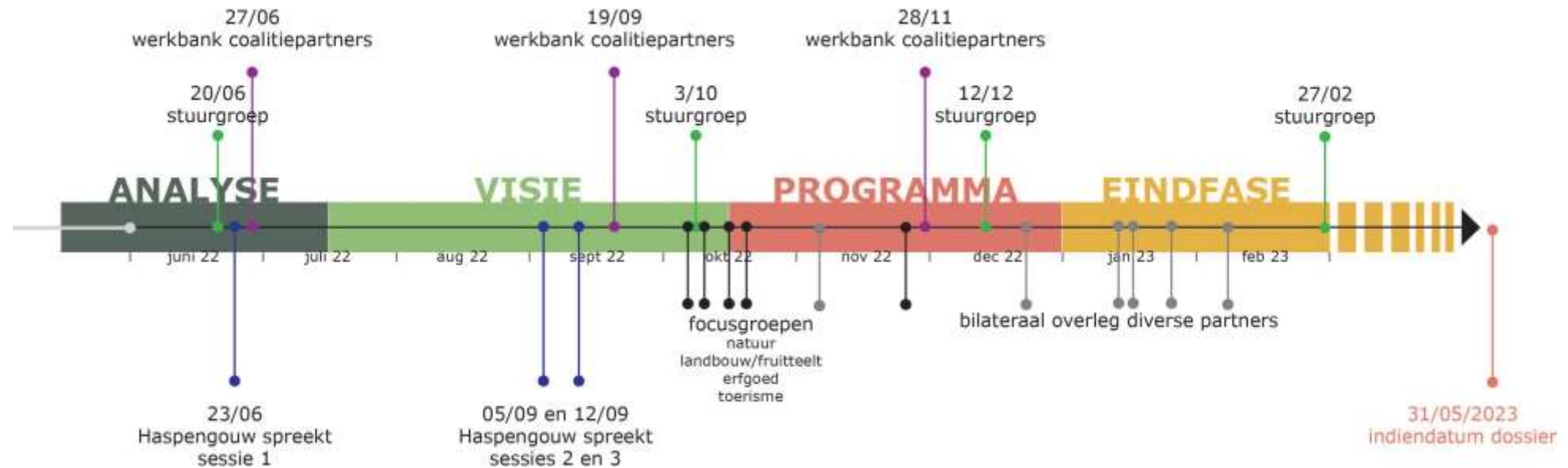
**Samen voor een rijpend en rijkelijk landschap
waar elke landschapsbouwer met een hart voor Haspengouw
ruimte krijgt om te bloeien en te oogsten.**

Nationale parken en Landschapsparken

TRAJECT TOTSTANDKOMING MASTERPLAN EN OPERATIONEEL PLAN

4

DOELSTELLINGEN

Een biodivers landschap van bron tot monding

*Het Hart van Haspengouw verbindt **landbouw en natuur***

SD1 VERSTERKEN
VAN DE STRUCTURERENDE
BEEKVALLEIEN EN
VRUCHTBARE PLATEAUS
VAN HET NATUURLIJK
GLOOIEND HASPENGOUW

Een voedsellandschap als terroir Haspengouw

*Het Hart van Haspengouw laat mensen genieten van een
gezond landschap met streekproducten*

SD2 STIMULEREN EN
PROMOTEN VAN DE KWALI-
TEITSVOLLE LANDBOUW,
FRUITTEELT EN CULINAIRE
STREEKIDENTITEIT ALS HET
TERROIR HASPENGOUW

Een rijkelijk erfgoedlandschap voor betekenisvol toerisme

*Het Hart van Haspengouw brengt de **geschiedenis tot leven***

SD3 BELEVINGSVOL
ONTSLUITEN VAN DE
GELAAGDE GESCHIEDENIS
EN HET ERFGOED VAN
HASPENGOUW

Een couleur locale met een hart voor Haspengouw

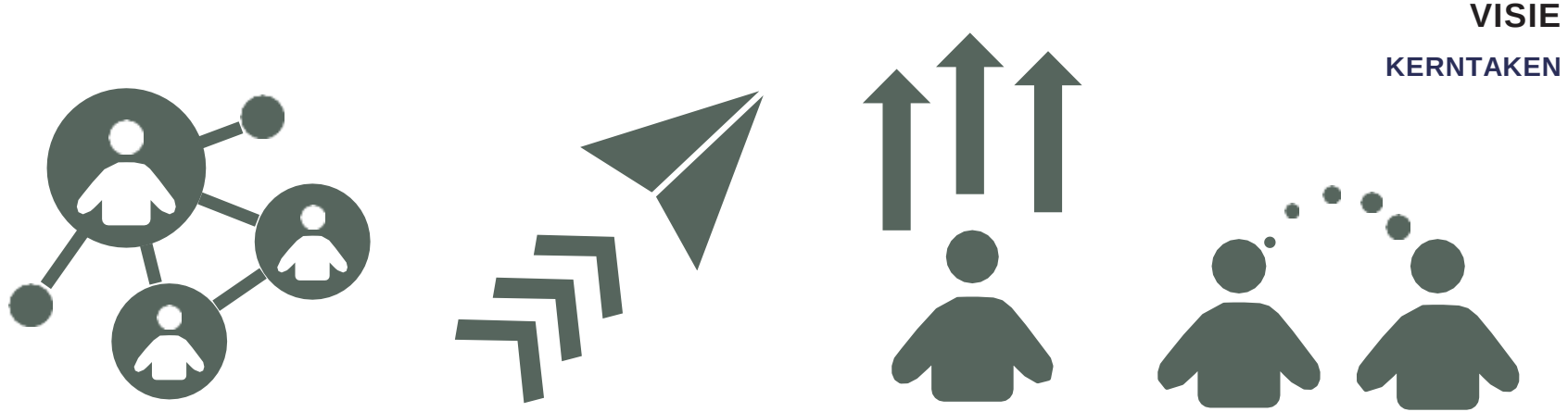
*Het Hart van Haspengouw **verbindt mensen***

SD4 DE COULEUR
LOCALE VAN HASPENGOUW
LATEN FLOREREN DOOR
HET SAMENBRENGEN EN
ACTIVEREN VAN DE
LOKALE GEMEENSCHAP

4 KERNTAKEN VAN HET LANDSCHAPSPARK

VIER KERNTAKEN

1. VERBINDEN: samenwerking stimuleren tussen verschillende partners en sectoren
2. VERSNELLEN: doorstarten en verduurzamen van projectmatige werking
3. VERSTERKEN: inzetten op kwaliteit
4. VORMEN: onderzoek, educatie & communicatie